

V. JUBILEUSZ SIEDEMDZIESIĘCIOLECIA CZASOPISMA PRAWNO-HISTORYCZNEGO

Małgorzata Materniak-Pawłowska, Marek Krzymkowski

Siedemdziesiąt lat „Czasopisma Prawno-Historycznego”

I. W 2018 r. mija siedemdziesiąt lat od powstania „Czasopisma Prawno-Historycznego”. Do chwili obecnej trzykrotnie dokonywano podsumowań jego działalności publikacyjnej. Dorobek pierwszych dwudziestu lat istnienia „Czasopisma” przybliżył jego drugi z kolei redaktor, Michał Sczaniecki¹. Kolejne pięciolecie działalności CPH podsumowali na łamach „Kwartalnika Historycznego” Stanisław Grodziski i Ludwik Łysiak². I wreszcie, po raz trzeci, zawartość „Czasopisma”, tym razem z lat 1975–1985, poddali gruntownej analizie Hubert Izdebski i Waław Uruszczak³. Niniejsze podsumowanie obejmuje lata 1986–2017, a więc ostatnie 32 lata istnienia „Czasopisma Prawno-Historycznego”.

II. Od 1986 r. w składzie redakcji zachodziły zmiany; od 1977 do 2014 r. redaktorem był Henryk Olszewski, natomiast od 2015 r. do chwili obecnej – Małgorzata Materniak-Pawłowska.

Zmieniał się skład komitetu redakcyjnego, do którego na początku omawianego okresu wchodził Andrzej Ajnenkiel, Juliusz Bardach, Jan Baszkiewicz, Stanisław Grodziski, Bogdan Lesiński (sekretarz redakcji), Jan Malarczyk, Kazimierz Orzechowski, Zygfryd Rymaszeński, Stanisław Salmonowicz, Janusz Sondel i Jan Wąsicki. W 1988 r. zostali powołani dodatkowo nowi członkowie, a wśród nich: Hubert Izdebski, Katarzyna Sójka-Zielińska i Waław Uruszczak. W 1995 r. zmarł wieloletni członek ko-

¹ M. Sczaniecki, *Dwadzieścia lat Czasopisma Prawno-Historycznego*, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, 1968, t. XX, z. 2, s. 1-21

² S. Grodziski, L. Łysiak, *Dwadzieścia pięć lat „Czasopisma Prawno-Historycznego”*, „Kwartalnik Historyczny”, 1974, LXXXI, z. 1, s. 126-132.

³ H. Izdebski, W. Uruszczak, *Czasopismo Prawno-Historyczne w latach 1975-1986*, CPH, t. XXXIX, z. 1, s. 253-266.

mitetu redakcyjnego Jan Wąsicki. W tym samym roku skład komitetu zasilili Michał Pietrzak, a w 1997 r. – Maria Zabłocka. Rok później, w 1998 r. zmarł Jan Malarezyk, a Michał Pietrzak przestał być członkiem komitetu. W 1999 r. komitet redakcyjny liczył osiemnaście osób, z których nowymi członkami byli Artur Korobowicz, Adam Lityński, Stanisław Płaza i – pełniący również obowiązki sekretarza redakcji – Krzysztof Krasowski. W roku 2001 zmarł Bogdan Lesiński. Cztery lata później, w 2005 r. do komitetu weszli: Dorota Malec, Jacek Matuszewski, Józef Méléze-Modrzejewski i ponownie Michał Pietrzak. W kolejnych latach grono komitetu redakcyjnego ulegało uszczupleniu, zmarli bowiem Stanisław Płaza (w 2006 r.), Kazimierz Orzechowski (w 2009 r.), Juliusz Bardach (w 2010 r.) i Jan Baszkiewicz (w 2011 r.). Od 2011 r. zaczęli dołączać do komitetu redakcyjnego kolejni nowi członkowie: w 2011 r. Wilhelm Brauner, Wojciech Góralski, Andrzej Gulczyński, Danuta Janicka, Krzysztof Ożóg, Marian J. Ptak i Andrzej Zakrzewski, w 2012 r. – Stanisław Waltoś, a w 2013 r. – Małgorzata Materniak-Pawłowska (będąca od 2011 r. sekretarzem redakcji) oraz Wojciech Witkowski, który przyjął funkcję zastępcy redaktora (i pełni ją do chwili obecnej). W kolejnych latach odeszli długoletni członkowie komitetu redakcyjnego, w 2015 r. zmarł Andrzej Ajnenkiel, a w 2017 r. Artur Korobowicz, Józef Méléze-Modrzejewski i Janusz Sondel. Obecnie skład komitetu redakcyjnego „Czasopisma” tworzą: Wilhelm Brauner, Wojciech Góralski, Stanisław Grodziski, Andrzej Gulczyński, Hubert Izdebski, Danuta Janicka, Krzysztof Krasowski, Adam Lityński, Dorota Malec, Małgorzata Materniak-Pawłowska, Jacek Matuszewski, Marian Mikołajczyk, Henryk Olszewski, Krzysztof Ożóg, Michał Pietrzak, Marian J. Ptak, Zygfryd Rymaszewski, Katarzyna Sójka-Zielińska, Wacław Uruszczak, Stanisław Waltoś, Wojciech Witkowski, Maria Zabłocka i Andrzej Zakrzewski (który od 2017 r. jest jego przewodniczącym).

W roku 2014 r., obok komitetu redakcyjnego, pojawił się nowy organ „Czasopisma” – międzynarodowa rada naukowa, którą stworzyli: Krystyna Chojnicka – jako jej przewodnicząca oraz w charakterze członków Igor A. Arzumanov, Adriana Ciancio, Jūratė Kiaupienė, Gerald Kohl, Michael G. Müller, Jarosław Nikodem, Natalia Starczenko oraz Elena V. Timoshina. W 2017 r. do tego grona dołączył Jan Teofil Prostko-Prostyński.

III. W omawianym trzydziestodwuletnim okresie zmieniały się wydawnictwa, w których „Czasopismo Prawno-Historyczne” było drukowane. Początkowo było to Państwowe Wydawnictwo Naukowe, przemianowane następnie na Wydawnictwo Naukowe PWN, natomiast od 1994 r. – Przedsiębiorstwo Wydawnicze *Ars boni et aequi*. W 2005 r. redakcja „Czasopisma” rozpoczęła współpracę z Wydawnictwem Poznańskim, trwającą aż do 2012 r., by następnie – na kilka lat, od 2013 do 2016 r. – przenieść się do Wydawnictwa Nauka i Innowacje. Od roku 2017 „Czasopismo Prawno-Historyczne” jest wydawane przez Wydawnictwo Naukowe UAM.

IV. Liczba artykułów naukowych publikowanych na łamach CPH w latach 1986–2017 utrzymywała się na dość wysokim poziomie (tab. nr 1). Średnio rocznie ukazywało się od 13 artykułów (w przedziale lat 1991–1995) do aż 33 (w przedziale lat 2011–2015).

W ostatnich dwóch latach ukazało się łącznie 55 artykułów naukowych, w tym w 2016 r. – 25, a w roku 2017 – 30. W sumie w latach 1986–2017 ukazało się 775 artykułów naukowych.

Artykuły naukowe były tradycyjnie pomieszczane w dziale „Rozpraw” oraz dziale „Prac drobnych i materiałów”. W niektórych zeszytach pojawiały się również nowe działy, zawierające artykuły naukowe, najczęściej poświęcone jednej tematyce lub konkretnej dziedzinie nauki. Niektóre z tych działów nabrały z czasem bardziej stałego charakteru, inne – pojawiały się sporadycznie lub jednorazowo. Wśród nich wskazać można dział „Z dziejów nauki historii prawa” (2004 r., z. 1 i 2), który przybrał też nazwę „Nauka historii prawa” (2006 r., z. 2) oraz „Z dziejów nauki i nauczania historii prawa” (2015 r., z. 2 i 2017 r., z. 1), można przypuszczać, że również w przyszłości będzie on kontynuowany. Jeden raz pojawił się dział „Z metodologii historii doktryn politycznych i prawnych” (2013 r., z. 2). W 2012 r. zapoczątkowano dział „Debiuty”, przeznaczony na prace młodych badaczy, niepublikujących dotąd na łamach „Czasopisma Prawno-Historycznego”. „Debiuty” ukazywały się odtąd w miarę regularnie, choć nie we wszystkich kolejnych zeszytach „Czasopisma”. Analiza tekstów, które były publikowane w tym dziale pozwala wskazać, jakie obecnie pola naukowe są najczęściej przedmiotem zainteresowania młodych badaczy.

Na łamach „Czasopisma Prawno-Historycznego” pojawiały się w minionym trzydziestodwuleciu również działy stanowiące zbiór prac poświęconych określonej tematyce, często przygotowanych i wygłoszonych podczas konferencji. W zeszycie 2004/1 znalazł się osobny dział „Własność w myśli politycznej i prawnej”, w którym umieszczono 14 artykułów związanych z tą tematyką. W zeszycie 1 z 2005 r. pojawiły się z kolei cztery teksty, połączone we wspólny dział zatytułowany „Zjednoczenie państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku w badaniach historycznych”, wygłoszone wcześniej na konferencji zorganizowanej przez redakcję „Czasopisma Historyczno-Prawnego” oraz Instytut Historyczny UAM z okazji 50-lecia ukazania się książki Jana Baszkiewicza „Powstanie zjednoczonego państwa polskiego na przełomie XIII i XIV w.”. W zeszycie 2 z tego samego roku (2005) opublikowano materiały z konferencji poświęconej dwusetleciu kodyfikacji napoleońskich, zawierające poza dwunastoma referatami również zapis szerokiej dyskusji, która miała miejsce podczas obrad.

Zeszyt 2 z 2009 r., zatytułowany „Parliamentarism in Small States – Parliamentarism and Monarchy”, w całości poświęcony parlamentaryzmowi w małych państwach, stanowił zarazem jeden z tomów (Tom LXXXV) zawierających wyniki badań prowadzonych przez międzynarodową komisję do badań nad parlamentaryzmem (International Commission for the History of Representative and Parliamentary Institutions). Zeszyt ten obejmował osiemnaście obcojęzycznych artykułów, będących pokłosiem konferencji, która miała miejsce w 2008 r. w St. Gallen. Redaktorem tomu był Gerald Kohl.

Pojawiający się, jak dotąd dwukrotnie, dział „Ze studiów nad doktryną wolności słowa” (2016 r., z. 2 i 2017 r., z. 2) był rezultatem konferencji poświęconej tej tematyce, dwukrotnie zorganizowanej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Tab. 1. Liczba publikacji, z uwzględnieniem ich rodzajów

Rodzaj publikacji	tomy XXXVIII - XLII (1986-1990)	tomy XLIII - XLVII (1991-1995)	tomy XLVIII - LII (1996-2000)	tomy LIII - LVII (2001-2005)	tomy LVIII - LXII (2006-2010)	tomy LXIII - LXVII (2011-2015)	Tomy LXVIII - LXIX (2016-2017) <u>dwa lata</u>	Suma
Artykuły	82	65	97	158	151	167	55	775
Artykuły recenzyjne	16	13	6	21	16	24	7	103
Recenzje	118	85	77	140	98	102	19	639
Kronika	62	32	52	106	89	98	30	469
In memoriam	10	8	11	11	13	15	5	73
Bibliografia	8	6	5	5	5	2	-	31
Inne	5	0	4	16	-	1	1	27

W omawianym okresie ukazały się 103 artykuły recenzyjne, których wzrastająca liczba (w latach 2011–2015 było ich 24, wcześniej od 6 do 16 w pięcioletnich okresach) pozwala wyrazić ostrożną nadzieję, że – być może – nieco wypełnią miejsce po malejącej liczbie recenzji. Recenzje stanowiły zawsze stałą i nieraz bardzo szeroki dział „Czasopisma”. W omawianym okresie dział ten wzbogacił się w sumie o 639 recenzji i not recenzyjnych, szczególnie licznie nadsyłanych do redakcji w latach 2001–2005. W kolejnych latach ich liczba utrzymywała się ciągle na dość wysokim poziomie, jednak ostatnio – co ze smutkiem należy skonstatować – wpływają do redakcji rzadko. Trudno przesądzić, czy obowiązujące od kilku lat zasady oceny dorobku naukowego, według których recenzje (inaczej niż artykuły recenzyjne) są pozbawione wartości punktowej, wpłynęły w sposób decydujący na to zjawisko.

Poza działami z twórczością ściśle naukową (artykułami naukowymi i pracami poświęconymi krytyce naukowej), „Czasopismo” zawierało – jak zawsze – również inne stałe rubryki, które przez czytelników były i są chętnie czytane. Stałe miejsce w CPH ma dział „Kronika”, zasilany sprawozdaniami z ważnych i ciekawych wydarzeń związanych z życiem naukowym środowiska historyków prawa. W latach 1986–2017 zamieszczono w nim ogółem 469 sprawozdań. Dział „In memoriam” unaoecznia nam z kolei, o ilu wybitnych uczonych zostało w ostatnim trzydziestodwuleciu zubożone środowisko historyków prawa. Pojawiały się również bardziej lub mniej sporadycznie „Dyskusje”, „Polemiki”, „Listy do Redakcji”, a także „Przeglądy”. W omawianym okresie redakcja CPH podejmując działania zmierzające do wzbogacenia i urozmaicenia treści zeszytów, zaproponowała (2002 r., z. 1) „Rozmowy w Redakcji”. Do chwili obecnej zostały one przeprowadzone z Józefem Matuszewskim, Józefem Méléze-Modrzejewskim, Kazimierzem Orzechowskim, Stanisławem Grodziskim, Zygfrydem Rymaszewskim, Stanisławem Waltosiem, Michałem Pietrzakiem,

Katarzyną Sójką-Zielińską, Witoldem Wołodkiewiczem, Juliuszem Bardachem, Alfredem Koniecznym, Moniką Hamanową, Krystyną Chojnicką, Markiem Kuryłowiczem, Henrykiem Olszewskim i Jerzym Strzelczykiem. W 2015 r. pojawił się nowy dział zatytułowany „Wspomnienia historyków prawa”, który, jak dotąd, był tylko raz zapełniony przez Adama Lityńskiego, ale być może w przyszłości będzie kontynuowany.

Ważnym działem „Czasopisma” były publikowane prawie od początku jego istnienia „Materiały do polskiej bibliografii historycznoprawnej”. Zespół przygotowujący bibliografię w 1986 r. tworzyli Hubert Izdebski, Marek Wąsowicz i Maria Zabłocka. Później w jego składzie, znaleźli się Iwona Umecka, Anna Rosner, Maria Paszkowska, Roman Sobotko i Andrzej B. Zakrzewski. Oprócz „Materiałów” w CPH były też publikowane bibliografie prac wybitnych historyków prawa, m.in. Władysława Sobocińskiego, Bogusława Leśnodorskiego, Józefa Matuszewskiego i Stanisława Grodzkiego. Niestety, publikowane regularnie do 2012 r. „Materiały do polskiej bibliografii historycznoprawnej” (ostatnie za rok 2010) obecnie się nie ukazują. Nie wiadomo, kiedy będzie możliwe nie tylko przywrócenie tego działu, ale również jego uzupełnienie o brakujące siedem lat. W 2013 r. ukazała się natomiast jako część zeszytu 2 bibliografia zawartości „Czasopisma Prawno-Historycznego” za lata 1948–2013, opracowana przez Romana Sobotkę.

V. W latach 1986–2017 wśród tematów badawczych przeważała problematyka z zakresu historii prawa polskiego, do której zaliczono również – w niniejszym opracowaniu – dzieje Śląska, Pomorza Zachodniego i Litwy. Szczególnie w pierwszym okresie, tzn. w latach 1986–1995, stanowiły one ponad połowę wszystkich artykułów zamieszczonych w „Czasopiśmie Prawno-Historycznym”. Obejmowały zarówno historię państwa, jak i historię prawa sądowego. Powszechna historia prawa znalazła się na drugim miejscu pod względem liczby publikacji. Jednakże w stosunku do opracowań z zakresu historii prawa polskiego ich ilość była ponad dwukrotnie mniejsza. W stosunku do ogółu artykułów stanowiły one 18%. Opracowania z zakresu historii doktryn polityczno-prawnych stanowiły 15% wszystkich artykułów. Szczególnie liczne artykuły z tej dziedziny wypełniały łamy „Czasopisma” w pięcioleciu 2001–2005 r., kiedy zdecydowanie przeważały nad pracami z zakresu historii powszechnej. Dane dotyczące liczby artykułów z podziałem na dyscypliny historyczno-prawne zawarte zostały w tabeli nr 2.

Tab. 2. Liczba artykułów z podziałem na dyscypliny historyczno-prawne

Dyscyplina	tomy XXXVIII- -XLII (1986- 1990)	tomy XLIII- -XLVII (1991- 1995)	tomy XLVIII- -LII (1996- 2000)	tomy LIII- -LVII (2001- 2005)	tomy LVIII- -LXII (2006- 2010)	tomy LXIII- -LXVII (2011- 2015)	tomy LXVIII- -LXIX (2016- 2017)	Suma
Prawo rzymskie	4	2	9	8	12	18	1	56
Historia doktryn polityczno-prawnych	7	8	10	46	19	17	12	119

Historia prawa polskiego	49	40	46	80	66	71	26	378
Powszechna historia prawa	15	9	9	22	38	35	12	140
Inne, w tym opracowania poświęcone historykom prawa	12	6	21	12	19	24	4	98

VI. W latach 1986–2107 r. zaszły znaczące zmiany dotyczące liczby opracowań zamieszczanych w „Czasopiśmie Prawno-Historycznym”, dzielonych według kryterium chronologicznego. W analizie oparto się na dotychczas stosowanych podziałach, w których wyodrębniono następujące epoki: starożytność, średniowiecze (do 1500 r.), czasy nowożytne (do 1800 r.), XIX w. (do 1918 r.) i czasy najnowsze. Zwraca uwagę spadek liczby opracowań dotyczących średniowiecza. W latach 1986–2017 stanowiły one jedynie 12% ogółu artykułów⁴. Warto przypomnieć, że w pierwszych dwudziestu latach istnienia „Czasopisma” mediewistyka dominowała, będąc obecna w około 70% ogółu artykułów. Szczególnie drastyczny spadek w tej grupie prac nastąpił w ciągu ostatnich lat (2015–2017 r.). Starożytność reprezentowały przede wszystkim prace z zakresu prawa rzymskiego, ale też, choć mniej liczne, z obszaru starożytnego Bliskiego Wschodu. W sumie stanowiły one 7% opublikowanych w badanym okresie artykułów. Obecność tej tematyki utrzymuje się na mniej więcej tym samym poziomie, co wcześniej. W porównaniu do okresu poprzedniego zdecydowanie wzrosła liczba opracowań obejmujących XIX w. i czasy najnowsze. Te prace stanowiły w ostatnim trzydziestodwuleciu 46% ogółu artykułów. Szczególnie dynamicznie rozwijały się badania nad historią państwa i prawa polskiego w okresie po I wojnie światowej. W analizowanym okresie stanowiły one aż 27% wszystkich artykułów (31% bez uwzględnienia opracowań przekrojowych). O wzroście liczby prac z tego zakresu świadczy to, że w latach 1986–1990 stanowiły one 18% opracowań (bez uwzględnienia opracowań przekrojowych), a w latach 2011–2015 już 33% ogółu prac. W dwóch ostatnich rocznikach prace te stanowiły 46% artykułów (nie licząc artykułów przekrojowych). W ostatnich kilkunastu latach wzrosła też liczba opracowań dotyczących okresu PRL. Jest to tendencja widoczna we wszystkich dyscyplinach historycznych. Pojawiła się spora grupa młodych badaczy zainteresowanych tą tematyką. Badania nad okresem nowożytnym (do 1800 r.) wykazują, jeśli chodzi o liczbę opracowań, stabilizację. Z klasyfikacji na działy tematyczne wymyka się istotna dla „Czasopisma” grupa opracowań, których przedmiotem były prace badawcze i życiorysy wybitnych historyków prawa. Takie,

⁴ W tabeli nr 2 nie uwzględniono licznych artykułów poświęconych pamięci i twórczości uczonych.

często obszerne, artykuły zostały poświęcone m.in. Janowi Adamusowi i Konstantemu Grzybowskiemu.

Dane dotyczące liczby artykułów z podziałem na okresy badawcze zawarte zostały w tabeli nr 3.

Tab. 3. Liczba artykułów naukowych z podziałem na okresy badawcze

Okres	tomy XXXVIII- -XLII (1986- 1990)	tomy XLIII- -XLVII (1991- 1995)	tomy XLVIII- -LII (1996- 2000)	tomy LIII- -LVII (2001- 2005)	tomy LVIII- -LXII (2006- 2010)	tomy LXIII- -LXVII (2011- 2015)	tomy LXVIII- -LXIX (2016- 2017)	Suma
Starożytność	4	2	7	11	14	13	0	51
Średniowiecze (do 1500 r.)	15	10	16	13	13	15	3	86
Czasy nowo- żytne do 1800 r.	31	20	23	24	33	29	8	168
XIX w. do 1918 r.	9	11	11	43	22	30	14	140
Po 1918 r.	13	14	13	53	43	43	21	200
Opracowania przekrojowe	5	6	7	28	1	36	9	92

V. W analizowanym okresie „Czasopismo Prawno Historyczne” było – tak, jak wcześniej – organem reprezentującym przede wszystkim środowisko polskich historyków prawa, choć nie brakowało też na jego łamach publikacji (właściwie wyłącznie artykułów naukowych) badaczy związanych z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. W całym okresie 1986–2017 opublikowano 64 takie artykuły.

W porównaniu do okresu wcześniejszego uległa znaczącemu zwiększeniu liczba ośrodków, z których wywodzili się autorzy publikujący na łamach „Czasopisma Prawno-Historycznego”. Było to związane przede wszystkim z powstaniem nowych wydziałów prawa i administracji w miastach, w których do tej pory takich jednostek nie było.

Tabela nr 4 obrazuje liczbę wszystkich publikacji (nie tylko artykułów i recenzji, ale również publikacji należących do pozostałych działów) z podziałem na miasta, z którymi związani byli – w chwili publikacji – ich autorzy. W ostatnich trzydziestu dwóch latach najczęściej publikacji pochodziło z Poznania (418) i niewiele mniej – z Warszawy (406). Autorzy związani z Krakowem pojawiali się na łamach Czasopisma 316 razy. Następne kilka ośrodków, z których pochodzi ponad sto publikacji to: Lublin (155), Łódź (132), Toruń (129) i Wrocław (119).

Tab. nr 4. Liczba publikacji ze względu na reprezentowane ośrodki naukowe.

Ośrodek naukowy	tomy XXXVIII-XLII (1986-1990)	tomy XLIII-XLVII (1991-1995)	tomy XLVI-II-LII (1996-2000)	tomy LIII-LVII (2001-2005)	tomy LVIII-LXII (2006-2010)	tomy LXIII-LXVII (2011-2015)	tomy LXVIII-LXIX (2016-2017)	Suma
Poznań	44	39	32	86	90	98	29	418
Warszawa	81	40	54	67	69	78	17	406
Kraków	47	23	37	87	59	52	11	316
Lublin	19	9	18	41	34	25	9	155
Łódź	22	9	17	36	18	20	10	132
Toruń	27	20	12	21	17	26	6	129
Wrocław	8	11	18	24	16	38	4	119
Katowice	8	7	8	17	14	16	2	72
Gdańsk	3	2	6	9	10	28	8	66
Białystok	0	2	3	4	10	8	1	28
Opole	2	0	3	-	2	8	2	17
Kielce	1	0	3	1	4	2	-	11
Inne miasta	3	4	9	20	14	20	11	81
Ośrodki zagraniczne	7	8	3	6	23	8	9	64

VI. W ostatnich trzydziestu dwóch latach działalności „Czasopisma Prawno-Historycznego” zaszły znaczące zmiany w funkcjonowaniu nie tyle samego pisma, co warunków, w których funkcjonowało i funkcjonuje. O ile we wcześniejszym okresie „Czasopismo” było właściwie jedynym, a na pewno najważniejszym organem reprezentującym dorobek historyków prawa, to w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat powstała grupa wydawnictw o podobnym profilu. Dzisiaj istnieje wiele periodyków, w których historycy prawa i ustroju oraz badacze doktryn mogą publikować wyniki swoich dociekań. To spowodowało, że na podstawie zawartości samego Czasopisma, nie można jednoznacznie stwierdzić jakie kierunki badań historyczno-prawnych są dzisiaj w Polsce dominujące. Dopiero analiza zawartości wszystkich czasopism mogłaby dać pełniejszy obraz. Można jednak bez wątpliwości stwierdzić, że na łamach „Czasopisma Prawno-Historycznego” pojawiło się, a nawet utrwaliło już swoją obecność nowe pokolenie badaczy, którym zdecydowanie bliższa jest historia najnowsza.

Mysząc o przyszłości redakcja zamierza podejmować wszelkie działania, które zmierzają do utrzymania prestiżu „Czasopisma Prawno-Historycznego”. W planach jest digitalizacja całego siedemdziesięcioletniego zasobu CPH, a także – być może – tłumaczenie wybranych artykułów na język angielski. W dalszej perspektywie rozważane jest przejście na wersję wyłącznie elektroniczną. Realizacja tych planów nie zależy jedynie od redakcji. Najważniejsza jest oczywiście współpraca z autorami, którzy swoimi artykułami, recenzjami i innymi publikacjami wypełnią łamy „Czasopisma”.